

Konference Social Figurations: Long-term processes, present concerns and future directions, Praha 4.–7. 12. 2024

V prosinci loňského roku se v Praze konala mezinárodní konference *Social Figurations: Long-term processes, present concerns and future directions*. Jejími spolupořadateli byly Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze (FHS UK), Nadace Norberta Eliase z Amsterdamu, International Sociological Association's RC56 a Centre of Figurational Research Varšavské univerzity. Konference navázala na úvahy a diskuze hlavních řečníků pražské konference na předchozích setkáních, na kterých zaznělo, že by bylo dobré uspořádat prestižní konferenci v Praze, pokusit se na ni přivést nejen kvalitní hosty, zkušené odborníky, ale také mladé vědce, jejichž profesní dráha je v počátečních fázích, a pokusit se zodpovědět otázky týkající se relevance schopnosti historické sociologie rozumět dnešním společenským problémům. Přestože byla konference uvedena jako historicko-sociologická a řada příspěvků, které zazněly, vycházela z metodologie této disciplíny, další příspěvky se týkaly témat historických, orálně-historických či antropologických. Konference se konala v Karolinu a v prostorách pankráckého Konferenčního centra City.

Hlavními řečníky byli Marta Bucholc, ředitelka varšavského Centre of Figurational Research, John M. Hobson (University of Sheffield), Helmut Kuzmics (University

of Graz), Gerda Reith (University of Glasgow) a v neposlední řadě Jiří Šubrt z pořádající FHS UK, který hosty nejen přivítal, ale pronesl také jeden z příspěvků v souhrnném dopoledni posledního dne konference, v němž se zamýšlel nad teoretickými možnostmi a otázkami souvisejícími se sociologickým konceptem figurací. Helmut Kuzmics, uznávaný expert v oboru (mezi jeho zájmy patří např. civilizační teorie, národní mentality, sociologie emocí), otevřel konferenci ve středu 4. prosince večer zamyšlením o emocích, státu a habitu v dlouhodobé historické perspektivě. Jím předložené úvahy směřovaly k tomu, jak ze sociologické perspektivy porozumět současnosti. Gerda Reith se věnovala ve své velmi zajímavé přednášce tomu, jak konzumní společnost dopadá na jedince a jeho chování, a analyzovala tzv. návykovou spotřebu (addictive consumption), jež se podle ní vyvinula v souvislosti se vznikem koloniálního státu. Zabývala se problematikou psychedelických drog a jejich užíváním a ne/přijetím ve společnosti. V širším slova smyslu se pak zamýšlela nad tím, jak její teze může pomoci osvětlit některé souvislosti toho, jak „problémy s konzumací“ ukazují obecnější problémy kontroly týkající se jednotlivců, trhů, států apod., a také ukazují, jak se tyto problémy promítají do měnících se vztahů společenské, economic

ké a politické moci. Marta Bucholc obohatila diskuzi úvahami o paměti, nebezpečí a rizicích plynoucích z práce s ní z pohledu historické sociologie.

Mezi mnoha kvalitními a inspiračními příspěvky si dovolím upozornit nejprve na tři, které se týkaly většiny a „těch druhých“, v panelu zabývajícím se tímto tématem, jemuž předsedala Aurelie Lacassagne z University de Hearst v Ontariu. Referáty Abi Platt (University of Leicester) *Winston Parva Revisited: A Community Restudy of Established-Outsider Relations*, Stephena Vertiganse (Robert Gordon University v Aberdeenu) *The Established in a stigmatised place of Outsiders: Life histories of Nubians living in Kenya's most notorious 'slum'* a Johna Connollyho (Dublin City University) *Americans in Europe: The established as Outsiders* byly (stejně jako podobně inspirované práce a jejich prezentace) zásadním zdrojem pro přemýšlení o našich výzkumech, jejich dopadech, o tom, jak se věda vyvíjela, jaké důsledky mají historické a společenské události pro jedince, rodiny, komunity či stát a jak ve všech zmíněných perspektivách uvažovat o problémech dnešní společnosti. Skvělý referát *The Individualisation and Regularisation of Social Care Practice in Twentieth Century Ireland* Darraghe Farella (Technological University Dublin) poukázal na složitost a výzvy dnešního světa, konkrétně na problematiku dětství a vzdělávání v Irsku a proměny koncepce dět-

ství, což jsou témata, která rezonují s řadou dnešních aktuálních diskusí u nás i v Evropě (odkrývání násilí na dětech v internátních školách, v církvi, proměna výchovy a vztahu dětí a rodičů a učitelů a vychovatelů). Několik dalších příspěvků, např. referáty Alona Helleda (University of Turin) *Eliasian Interdependencies of the Italian Rabbinate: Unicity, Diaspora and Figurational Tensions* či Sama Cherriho (Emory University) *Historical Roots of Islamic Militancy in Europe: A Dutch Paradigm*, se věnovalo židovské a muslimské menšině v Evropě a Izraeli, jejímu vývoji, identitě a historiografii a změnám v souvislosti s proměnami politické a společenské situace, a tak poukazovalo na aktuálnost a složitost soudobého dění na Blízkém východě. Na konferenci byla také představena kniha Alona Helleda (*Israel's National Historiography. Between Generations, Identity and State*. London: Palgrave Macmillan, 2024). Témata týkající se menšin, většinové společnosti, přenosu traumat z tíživých životních událostí a dopadu rodinných a společenských tragédií na další generace i komunitu jsou aktuálním příspěvkem k dnešním diskuzím o tom, jak se vyrovnat s dědictvím dvacátého století. Tragédie a výzvy dvacátého a počátku dvacátého prvního století jako války, holocaust, migrace, závislosti a konzumní způsob života, jež byly na konferenci tematizovány, znamenaly pro ty, kteří jimi prošli, náročné období, které způsobilo především fyzické, duševní i duchovní jizvy, přítomné

i po jeho skončení (Preis, Marek – Vizinová, Daniela (eds.), *Transgenerační přenos. Trauma a odolnost*. Grada, 2019: 50). Závažnější události znamenaly pro řadu osob „duchovní šok“. To, jak se s těmito problémy vyrovnávají jak jedinci, tak jejich okolí, stát a společnost, je důležitým tématem pro vědecké diskuze, nicméně vědecké výsledky mohou být aplikovány i v terapii, uzdravujících procesech, vzdělávání a projevit se v proměnách zdravotnictví a legislativy. Konference Social Figurations měla velmi široký záběr, nicméně, jak jsme mohli posoudit na akci samotné i po ní, příspěvky z historické sociologie, antropologie, historie, sociologie a orální historie nabídly řadu podnětných úvah, kam dále směřovat ve vlastním bádání, i jak smýšlet o tom, co se dnes v naší zemi i ve světě děje.

Vedle hlavní konference proběhl na Fakultě humanitních studií

doktorandský workshop, kde měli studenti možnost prezentovat svůj výzkum, sdílet své poznatky a konfrontovat je s připomínkami některých odborníků z řad účastníků konference. Po konferenci vznikla díky velkému zájmu o budoucí spolupráci skupina mladých vědců pracujících v diskutovaných oborech s předběžným označením „Early Career Researcher“.

Závěrem je možné říci, že konference splnila předpokládané cíle. Díky úsilí organizátorů, především mladé britské, v Praze žijící vědkyně Lucy Císař Brown, na konferenci navázala také diskuze a možnost další spolupráce mezi účastníky díky online propojení a sdílení výsledků výzkumu.

Více detailních informací o konferenci lze najít na webové stránce: <https://www.socialfigurations2024.cz>

Eva Kalousová (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., Brno)

Proběhl pražský workshop v rámci Strategii AV21 věnovaný výzkumu identity imigrantů z východní Evropy

Ve středu 27. listopadu 2024 se v Etnologickém ústavu AV ČR odehrálo první pracovní setkání výzkumníků a badatelů, kteří se věnují navýsost aktuálním otázkám spojeným s identitou migrantů z východní Evropy a Balkánu do ČR, s rolí náboženství (zejm. pravoslavného) i s případnými potenciálními nebezpečími plynoucími pro čes-

kou společnost. Výzkum je součástí programu Strategie AV21 *Identity ve světě válek a krizí* a workshop se konal jako společná akce tohoto programu a projektu GA ČR *Role náboženství při integraci ukrajinských migrantů v Česku a související proměny religiozní krajiny*. Na workshopu tak vystoupili i kolegyně a kolegové ze Sociologického ústavu AV ČR,